

מצוות קידוש החדש - הרמבם והרמבן

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – הלכות קידוש החדש, ספר המצוות מצוה קנ"ג

(א) דער מגין המצוות בראש ההלכות – „לחשב ולידע ולקבוע"

דער רמב"ם שרייבט: „הלכות קידוש החדש – מצות עשה אחת, והיא לחשב ולידע ולקבוע באיזה יום הוא תחלת כל חודש וחדש מחדשי השנה."

פשט: עס איז איין מצות עשה – צו רעכענען, וויסן, און קובע זיין וועלכער טאג איז ראש חודש פון יעדן חודש אין יאר.

חידושים און הסברות:

1. **דריי לשונות – לחשב, לידע, לקבוע:** דער רמב"ם נוצט דריי באזונדערע לשונות – „לחשב", „לידע", „לקבוע" – וואס דייטן אן אז די מצוה האט מערערע קאמפאנענטן: דער חשבון (רעכענען), דאס וויסן (פארשטיין), און דאס קובע זיין (באשטימען). דאס איז נישט בלויז א טעכנישע פראצעדור פון מקדש זיין דעם חודש, נאר עס פאדערט אויך א פארשטאנד פון דער חכמה.

2. **„לידע" – א חיוב פון וויסנשאפטלעכן פארשטאנד:** עס איז נישט גענוג אז עמעצער האט איבערגעלאזט א ספר מיט די חשבונות פאר קומענדיגע דורות. עס איז דא אן ענין פון ממש וויסן – די סנהדרין דארף פארשטיין אסטראנאמיע און די חשבונות פון חדשים ושנים. דאס ערקלערט פארוואס דער רמב"ם גייט אריין אין אלע אסטראנאמישע הסברים אין דעם צווייטן חלק פון הלכות קידוש החדש – ווייל דאס פארשטיין איז א חלק פון דער מצוה גופא.

3. **„קידוש" vs „חשבון" – וואס איז דער עיקר פון דער מצוה?** עס איז דא א שפאנונג: דער נאמען פון דער מצוה איז „קידוש החדש", אבער דער רמב"ם'ס באשרייבונג שטעלט אין פאדערגרונט דעם „חשבון" – „לחשב ולידע ולקבוע". אויך אין ספר המצוות שרייבט ער „שציוונו בחשבון חדשים ושנים". די מסקנא איז אז **דער חשבון איז דער קידוש, און דער קידוש איז דער חשבון** – דאס הייסט, די קביעה דורך חשבון איז גופא דער אקט פון קידוש.

(ב) ספר המצוות – מצות עשה קנ"ג: „שציוונו בחשבון חדשים ושנים"

דער רמב"ם אין ספר המצוות שרייבט: „שציוונו בחשבון חדשים ושנים, וזהו מצות קידוש החדש, והיא אמרו 'החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה'."

פשט: די מצוה איז צו רעכענען חדשים און יארן, באזירט אויפן פסוק אין פרשת בא.

חידושים און הסברות:

1. **חדשים *און* שנים – איין מצוה:** נישט נאר די חדשים, נאר אויך די יארן זענען א חלק פון דער זעלבער מצוה. מ'קען נישט רעכענען חדשים אן יארן – ווען מ'ווייסט וויפיל חדשים ס'איז אין דער יאר, ווייסט מען אויטאמאטיש אויך וועלכע יאר ס'איז. דער פסוק אליין דערמאנט „לחדשי השנה", וואס ווייזט אז דער חשבון פון שנים איז אינהערענט אין דער מצוה. דער רמב"ן איז אויך קאנסיסטענט אז קידוש החדש רעדט אויך וועגן חשבונות פון שנים – עיבור שנים, שנות החמה, מהלך השמש – די גאנצע אסטראנאמיע.

2. **פארוואס הייסט עס נאר „קידוש החדש" און נישט „קידוש החדש והשנה?"** כאטש די שנים זענען אויך א חלק פון דער מצוה, איז דער נאמען בלויז „קידוש החדש". מ'האט עס געקענט רופן „קידוש הזמנים" אדער

עפעס ענלעכס, אבער ס'איז געבליבן ביים נאמען „קידוש החדש" – מסתמא ווייל דער חודש איז דער עיקר פון דער מצוה, און דער שנה איז א סניף דערפון.

3. **דער לשון „וזהו מצות קידוש החדש":** עס ווערט געפרעגט צי דער לשון „מצות קידוש החדש" שטייט ערגעץ אין חז"ל ממש. די מסקנא איז אז כאטש דער פרעציזער לשון „מצות קידוש החדש" איז שווער צו טרעפן, איז דער באגריף „קידוש החדש" פאראן אסאך מאל אין דער גמרא, און דאס איז גענוג. דער רמב"ם מיינט צו זאגן: דאס וואס איך רוף „חשבון חדשים ושנים" איז די זעלבע מצוה וואס איז באקאנט אין חז"ל אונטער דעם נאמען „קידוש החדש".

4. **דער ספר המצוות אלס פראווע-ספר:** דער ספר המצוות עקזיסטירט בעיקר כדי צו פראוון (באווייזן) דעם רשימה פון מצוות. דער רמב"ם פראוויט נישט דא פון די אויסדרוקן אליין – ער וועט עס שפעטער באווייזן מיט „בפירושו נאמר". דא זאגט ער בלויז: דאס איז די באקאנטע מצוה.

5. **פלאצירונג אין ספר המצוות – ביי מועדים:** אין ספר המצוות איז קידוש החדש מצוה קנ"ג, און עס איז די **ערשטע מצוה פון מועדים** – נאכדעם גייט ער אריין אין שבת, מצה, א.א.וו. דאס שטימט מיט דעם אז די תורה זעט קידוש החדש אן אלס א יסוד פון מועדים. אבער אין דער יד החזקה האט דער רמב"ם עס **נישט** אזוי סטרוקטורירט – מסתמא ווייל ער האט אריינגעלייגט זייער אסאך אסטראנאמיע אין דעם צווייטן חלק, וואס האט געפאדערט א באזונדערע באהאנדלונג.

(ג) „לכם" – מסורה לבית דין הגדול, בארץ ישראל דוקא

דער רמב"ם שרייבט אין ספר המצוות: „ובפירוש נאמר: עדות זו תהא מסורה לכם. כלומר שמצוה זו אינה מסורה לכל אחד ואחד... אלא מצוה זו לא תעשה לעולם אלא בבית דין הגדול דוקא, בארץ ישראל דוקא, ולפיכך בטלה אצלנו היום."

פשט: דאס ווארט „לכם" אין פסוק ווערט אויסגעטייטשט אז די מצוה איז מסורה נאר צו בית דין הגדול, נישט צו יעדן איינעם. צוויי תנאים: (1) בית דין הגדול, (2) בארץ ישראל דוקא. אן ביידע איז די מצוה נישט אקטיוו, און דעריבער איז עס בטל היינט.

חידושים און הסברות:

1. **„פירוש נאמר" – תורה שבעל פה אלס פירוש:** דער רמב"ם נוצט דעם לשון „ובפירוש נאמר" ווען ער ציטירט די גמרא'ס דרשה אויף „לכם". דאס איז כאראקטעריסטיש פאר דעם רמב"ם'ס שיטה אז תורה שבעל פה איז דער **פירוש** פון תורה שבכתב – ער רופט עס „פירושה" פון תורה.

2. **נישט יעדער קען מקדש זיין – אויסשליסן אנארכיע:** דער „לכם" שליסט אויס אז א פריוואטער מענטש זאל זען די לבנה און מאכן ראש חודש. מ'וואלט געקענט מיינען אז יעדער איד קען אליין, ווען ער זעט די לבנה, מאכן א ראש חודש, אדער ער לייגט א חשבון לויט דער תורה, אדער ער טשעקט ווען צו מאכן עיבור שנה. ניין – נאר בית דין הגדול האט די כח. דאס איז ענליך צו דעם וואס דער בית דין טראגט די עול פון יובל (תקיעת שופר פון יובל איז מסורה לבית דין). דער ענין פון זמנים איז א בית-דין-פונקציע.

3. **ארץ ישראל דוקא, און היינט – בשליחותם:** דער רמב"ם גייט אריין אין א לענגערע דרשה אין ספר המצוות ווייל ער דארף ערקלערן אז ארץ ישראל האט די כח פון קידוש החדש, און וואס מיר טוען היינט איז נאר **בשליחותם** – אין שליחות פון די חכמי ארץ ישראל. דאס איז נישט דער עיקר פון דער מצוה, אבער א סניף וואס איז אין דער מצוה.

בחכמה ההיא.

פשוט: דער רמב"ם רופט דאס א „יסוד מוסדות האמונה" — אז קידוש החודש איז געבונדן צו ארץ ישראל און צו בית דין.

חידושים און הסברות:

1. **א יסוד וואס איז נישט אין די י"ג עיקרים:** מ'קען זען פון דא אז דער רמב"ם האט געהאט יסודות האמונה וואס ער האט נישט אריינגעלייגט אין די י"ג עיקרים. ער רופט דאס א „יסוד מוסדות האמונה" — דאס פארשטיין פון דעם נושא איז א וויכטיגע אמונה-זאך.

2. **„והיו מגששים עמהם בחשכת האפילה":** אפילו רבנים האבן נישט אלעמאל גוט פארשטאנען דעם יסוד. זיי האבן נישט געהאט דעם טעות פון די מינים/קראים, אבער זיי האבן געהאט אנדערע טעותים. די מעטאפאר פון „אפילה" (פינצטערניש) פאסט גוט ווען מ'רעדט וועגן לבנה, אור, און חמה.

ז) דער עיקר יסוד: אונזער חשבון היום איז בלויז א גילוי דעת

דער רמב"ם שרייבט: „וזהו שאנו מחשבין היום בחוצה לארץ... לא בגלל חשבוננו נעשה יום זה חג בשום אופן, אלא מפני שבית דין שבארץ ישראל כבר קבעו יום זה חג או ראש חודש... אפילו שוגגין אפילו אנוסין אפילו מוטעין... וחשבוננו אינו אלא לגלות דעתנו שעל יום זה סמכו."

פשוט: אונזער חשבון היינט איז נישט דער יסוד פארוואס ס'איז יום טוב. דער יסוד איז וואס בית דין שבארץ ישראל האבן קבוע געווען. אונזער חשבון איז בלויז כדי צו וויסן ווען זיי האבן געהאלטן אז ס'איז יום טוב.

חידושים און הסברות:

1. **„אשר תקראו אותם" — אפילו בטעות:** דער רמב"ם ברענגט דעם דרוש פון חז"ל: „אין לי מועדות אלא אלו" — נאר דאס וואס די חכמים האבן געמאכט. „אפילו שוגגין, אפילו אנוסין, אפילו מוטעין." די תורה גיט בית דין דעם כח צו פסק'ענען אפילו בטעות.

2. **פראקטישע השלכה — אסטראנאמישע טעותים זענען נישט קיין פראבלעם:** אויב איינער וועט אפפרעגן אן אסטראנאמישן יסוד אויף וואס דער חשבון איז געבויט, איז נאך אלץ נישט קיין פראבלעם, ווייל בסך הכל טרייען מיר צו געוואוירן ווערן וויאזוי די חכמי ארץ ישראל האבן געטראכט. אפילו אויב זיי האבן געהאט א טעות — ס'איז געווען א טעות, אבער די תורה זאגט אז זיי קענען פסק'ענען אפילו בטעות. דאס איז א פונדאמענטאלער חילוק: אונזער חשבון איז נישט דער מקור פון דער קדושה פון דעם טאג, נאר א גילוי דעת וואס בית דין האט געמיינט.

3. **אבער דער רמב"ם טרייט דאך אז אלעס זאל מאכן סענס:** כאטש דער יסוד איז אז אפילו בטעות איז עס גילטיג, טרייט דער רמב"ם דאך אז דער חשבון זאל אסטראנאמיש קארעקט זיין — ער וויל אז אלעס זאל שטימען.

4. **„ולפיכך בטלו" — פאראלעל צו קרבנות:** אזוי ווי קרבנות זענען בטל ווייל ס'פעלט דער מקדש, אזוי איז קידוש החודש בטל ווייל ס'פעלט בית דין הגדול. אינטערעסאנט: ביי ביידע האט מען ארץ ישראל, אבער ביי יעדן פעלט עפעס אנדערש — ביי קידוש החודש פעלט בית דין הגדול, ביי קרבנות פעלט דער מקדש.

5. **[הערה וועגן גרסאות]:** עס זענען פאראן פארשידענע גרסאות אין ספר המצוות — דער „יד פשוטה" ברענגט אראפ א לענגערע שטיקל מיט אן אנדערע גרסא. אין הלכות קידוש החודש זענען דא אסאך תיקונים וואס נישט דער רמב"ם האט געמאכט, און עטלעכע זענען פעלערהאפטע תיקונים.

ד) [דיגרעסיע: קראים = מינים]

דער רמב"ם רופט די קראים „מינים".

חידושים: דער נאמען „קראים" (פון מקרא) איז זייער אייגענע פרעטענזיע — כאילו זיי זענען טריי צום מקרא, און „אונז" (רבנים/תלמודיסטן) זענען אוועקגעגאנגען פון מקרא צו תלמוד. אבער מ'טאר זיי נישט געבן זייער אייגענעם טיטל. אונז זענען די אמת'דיגע מקראים און תלמודיסטן, ווייל דער תלמוד איז בעיקר א הרחבה אויף דעם מקרא.

ה) חשבון בחוץ לארץ — בשעת הדחק

דער רמב"ם שרייבט: „ודע שהחשבון הזה שאנו מחשבים היום... אין מותר לעשותו אלא בארץ ישראל דוקא. זולתי בשעת הדחק ובהעדר חכמים בארץ ישראל, אז איז מותר לבן הסמוך בארץ ישראל לעבר שנים ולקדש חדשים בחוץ לארץ, כדי שלא ישתכח תורת עיבור החדשים מישראל."

פשוט: בדרך כלל טאר מען נאר מקדש זיין חדשים אין ארץ ישראל. אבער בשעת הדחק, ווען ס'איז נישטא חכמים אין ארץ ישראל, קען איינער וואס האט באקומען סמיכה פון ארץ ישראל עס טון אין חוץ לארץ.

חידושים און הסברות:

1. **ראיה פון רבי חנינא בן אחי רבי יהושע:** ווען ער איז אראפגעגאנגען צו גולה, האט ער מעבר געווען שנים און קובע געווען חדשים בחוץ לארץ. מ'האט אים פארגעהאלטן אז ער האט נישט קיין רעכט. אבער רבי עקיבא, אלס גדול הדור, האט עס געטון — און פון דעם זעט מען אז תלמידי רבי עקיבא לאזן יא חכמים מאכן בחוץ לארץ בשעת הדחק.

ו) „ויש בכך קושי גדול" — א יסוד מוסדות האמונה

דער רמב"ם שרייבט: „ויש בכך קושי גדול... וידוע מעולם כי על הרוב לא היה אלא בארץ ישראל... לא ידעו ולא הרגישו בו אלא מעמיקים

תמלול מלא

Speaker 1: סאו, שטייט אזוי, הלכות קידוש החודש, מצות עשה אחת, יא? ס'איז דא אין דעם איין מצוה. וואס איז דאס? **והיא לחשב ולידע** — הערסטו, דו ביסט דא? וואס איז מיר?

Speaker 2: יא.

Speaker 1: **ולחשב ולידע ולקבוע** — דריי זאכן? אינטערעסטענג. **ואיזה יום הוא תחלת כל חודש וחודש מחדשי השנה.** די גבורי מצות וואס איז פרקי מעל.

דער לשון אין ספר המצוות

Speaker 1: לאמיר טרעפן אין ספר המצות וואו ס'רעדט זיך וועגן דעם. יא. און ווי שטייט אין ספר המצות? וואס שטייט אין ספר המצות? **והמצוה שלשת וחמשים בימי' שציוונו בחשבון חדשים בשנים.** וזהו מצות

הלכות קידוש החודש — מצות עשה אחת: לחשב, לידע, ולקבוע

הקדמה: די ערשטע מצוה

Speaker 1: אונז ווילן לערנען הלכות קידוש החודש. איך ווייס נישט צו ס'איז רעקארדעד ביז יעצט, סאו מ'איז רעקארדען יעצט. און די נושא איז אזוי, וואס זאגסטו? איך זאג אז דאס וואס שטייט החודש הזה לכם, איז דאס די ערשטע מצוה. לאמיר לערנען, לאמיר לערנען, עקשטי.

די מצוה לויט די יד החזקה

Speaker 1: אונז דארפן אנהייבן די נקודה עיקרית פון די מצוה, נאכדעם פון ספר המצוות, נאכדעם פון דא, יא?

Speaker 2: יא.

נאר פאר דעם וועט שטימען וואס דער רמב"ם גייט אריין אין אלע אסטראנאמישע הסברים. ער האלט אז מ'דארף וויסן די חכמה צו קענען דאס גוט. די סנהדרין זאל פארשטיין גוט צו אסטראנאמיע און צו די חשבונות פון חדשים ושנים, און אונז זאלן עס קובע זיין. אבער זיי זאלן עס קובע זיין מתוך א חשבון. ס'איז נישט נאר א טעקניקל זאך וואס מ'זאל זיין אריין מקדש. מ'דארף אויך פארשטיין די חדשים ושנים.

און וועסטו נאר חדשים, ווייל דער פסוק איז **"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשׁ יִשְׂרָאֵל הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה"**. קענסט זען, די ווארט "שנה" וואס ווערט דערמאנט אין די פסוק, ס'איז אויך עפעס. דו רעכנסט די חדשים לויט די יאר, אבער אויטאמאטיש דארפסטו אויך רעכענען די יאר. דו וויסט וויפיל חדשים ס'איז יעצט אין די יאר, וויסטו אויך וועלכע יאר ס'איז.

דער פירוש פון "לכם" – עדות זו תהא מסורה לכם

Speaker 1: יא, זאגט דער רמב"ם, **"ובפירוש נאמר"** – אין די גמרא זאגט, **"עדות זו"** – אינטערעסאנט, ער רופט עס דא "פירוש נאמר", אזוי ווי ער רופט תורה שבעל פה "פירוש" פון תורה. **פירוש נאמר עדות זו תהא מסורה לכם. לכם מיינט לכם, צו די בית דין. כלומר שמצוה זו אינה מסורה לכל אחד ואחד, שיראה הלבנה ויעשה ראש חדש.** אזוי ווי למשל האט ער געזאגט לגבי יובל.

דיסקוסיע: גרסאות אין ספר המצוות

Speaker 1: וואס? פארוואס איז דא אזויפיל גרסאות דא? איך לייען פון די גרסא אין "על התורה". איך גיי נאך צו מיין "על התורה", עס שטייט אנדערש. ניין, איך קוק אין "יד פשוטה", ער ברענגט אראפ די גאנצע לאנגע שטיקל. ניין, סאו קוק אין "יד פשוטה". פארוואס אין די עקטשוועל ווארט שטייט אנדערש? איך מיינ אז די "יד פשוטה" נוצט אן אנדערע גרסא אפשר.

עפעס זאגט ער אז אין קידוש החודש איז דא אסאך תיקונים וואס נישט דער רמב"ם האט געמאכט, און ס'איז ראנג תיקונים. ער האט עפעס א שמועס דא. לאמיר קוקן. יא, ס'איז נישט קלאר. אה, ס'איז נישט עפעס א... מיט דיר, איך געסט דא, איך געסט. ער האט עפעס א מער מיט דיר.

אקעי, על כל פנים, איז דא א פירוש. די מסודר האט מפרש געווען א חודש זעלבע פון חודש. אז די מצוה איז פאר די בית דין. זייער ענליך צו דעם וואס די בית דין... ווי שטייט די לשון מצות קידוש החודש? ס'שטייט אזא לשון? דער רמב"ם זאגט, **זהו מצות קידוש החודש**. אקעי, סאו די פירוש זאגט, אינטערעסאנט, ס'איז דא א פירוש? זהו מצות קידוש החודש מיינט מסתמא פארשטאנען.

דער נאמען "מצות קידוש החודש" – וואס מיינט דער רמב"ם?

Speaker 1: ס'איז נישט עפעס א... ער האט עפעס א מער מדויק'דיגע ווערסיע, I guess. ער האט עפעס מער מדויק.

על כל פנים, איז דא א פירוש, דער מפרש האט מפרש געווען "החודש הזה לכם" – די מצוה איז פאר די בית דין.

Speaker 2: רייט.

Speaker 1: ס'איז זייער ענליך צו דעם וואס די בית דין טראגט די עול פון מאכן יובל. עפעס די ענין פון זמנים.

וואו שטייט די לשון "מצות קידוש החודש"? שטייט אזא לשון? דער רמב"ם זאגט **"וזהו מצות קידוש החודש"**. ס'איז דא אזא לשון וואס... "וזהו מצות קידוש החודש", יא.

Speaker 2: אקעי, סאו דער פירוש זאגט, אינטערעסאנט, ס'איז דא א פירוש, "ואידך זיל גמור". "וזהו מצות קידוש החודש" מיינט ער סתם צו זאגן אז אין אנדערע פלעצער ווערט עס מער באקאנט אלס קידוש החודש, און איך רוף עס אן עפעס חשבון. דאס איז די באקאנטע מצות קידוש החודש.

דיסקוסיע: צי שטייט דער לשון "מצות קידוש החודש" אין חז"ל?

Speaker 1: ס'איז דא אזא לשון אין חז"ל, "מצות קידוש החודש"? מ'דארף טרעפן וואו די לשון איז אדער וואס ער מיינט. אקעי, מ'קען טרעפן די מפרשים אויף דעם דף. וואס איז "מצות קידוש החודש"? פון וואו

קידוש החודש, והיא אמרו "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

ס'איז אינטערעסאנט, ער לערנט אין דעם אז נישט נאר די חדשים, נאר די יארן. רעכענען די יארן איז די זעלבע, איז א חלק פון רעכענען די חדשים. ער זאגט אז מ'קען נישט רעכענען חדשים אן יארן. יא?

"לכם" – מסורה לבית דין

Speaker 1: און אזוי ווערט "מסורה לכם", **שמצוה זו אינה מסורה לכל אחד ואחד, אלא מצוה זו לא תעשה לעולם אלא בבית דין הגדול דוקא בארץ ישראל דוקא, ולפיכך בטלה אצלנו היום, עכ"ל.** ס'איז א לאנגע שטיקל אין ספר המצוות.

סאו, וואס זאגט דער ספר המצוות? וואו איז עס? פארוואס האב איך עס נישט דא? קנ"ג. מצות עשה קנ"ג. פארוואס? א תורה האט עס? ספר? עפעס קוקט עס נישט נארמאל אין עפעס א ספר. איי, איי, אקעי.

פארוואס האט ער געשריבן אזא לאנגע דרשה דא? ווייל ער גייט אריין שפעטער אין די זאך אז ארץ ישראל האט די כח, און אז אונז טוען מיר דאס היינט נאר בשליחותם. דאס איז נישט די עיקר פון די מצוה, אבער דאס איז א סניף וואס איז אין די מצוה.

אנאליז פון די לשון המצוה

מצות עשה קנ"ג – חשבון חדשים ושנים

Speaker 1: די מצוה איז עשה קנ"ג, יא, **שציוונו בחשבון חדשים ושנים. די מצות קידוש החודש.** ס'איז אינטערעסאנט אז די לשון פון די מצוה איז קידוש החודש, נישט קידוש החודש והשנה. אבער דער רמב"ם זאגט אז ס'איז איין מצוה. ס'איז מסתמא... מ'האט עס געקענט רופן קידוש הזמנים אדער וואס. ס'איז מסתמא טויזנט זאכן אינעווייניג.

אויך האט מען באמערקט אז דא אין די יד האט דער רמב"ם גערופן עס... האט ער עס גערופן... האו דו יו קאלל איט... האט ער עס גערופן... **לחשב ולידע באיזה יום תחילת כל חודש וחודש מחדשי השנה.** אה, ער דערמאנט נישט די ממש שנה אזוי, אלס די הערה פון די מצוה.

דיסקוסיע: לקדש אדער לחשב?

Speaker 1: אינטערעסאנט. דאס איז די חשבון שנים. דו האסט געפרעגט א שאלה צו די מצוה איז לקדש אדער לחשב. אה, דא זאגט ער לחשב ולידע. ער זאגט אויך לקבוע עתים. חשבון, יא, ער זאגט דאך חשבון חדשים ושנים, און די מצוה איז קידוש. די קידוש זעט אויס איז די חשבון, און די חשבון איז די קידוש. דאס הייסט, די חשבון איז קביעה, און דאס איז די קידוש.

וועלכע נאמבער מצוה האסטו געזאגט צו עס? קנ"ג.

Speaker 2: אה, סאו דאס וואס דו האסט געזאגט פריער אז די תורה זעט דאס אן ווי מועדים, איז אויך אין ספר המצוות איז עס אזוי.

Speaker 1: אה, ס'איז די ערשטע מצוה פון מועדים?

Speaker 2: יא, נאכדעם גייט ער אריין אין שבת און אין מצה און דאס.

Speaker 1: אינטערעסאנט, ווייל דא האט ער עס נישט געטון אזוי. איך מיינ די סיבה איז פשוט ווייל ער האט אריינגעלייגט זייער אסאך אסטראנאמיע אין די צווייטע חלק, און... לקדש... און דא שטייט לקדש.

אקעי, דאס איז א מצוה. אינטערעסאנט, די לשון המצוה איז מצוה לקידוש, אבער דער רמב"ם מאכט מער עסק די לחשב ולידע ולקבוע. אויך אין ספר המצוות איז לחשב.

פארוואס "לכם"? – די חיוב פון וויסן

Speaker 1: פארוואס "לכם"? פארוואס? וואס איז די סברא פון דעם? מ'דארף וויסן. איך האב עפעס געזען א ווארט אז דער רמב"ם האלט אז מ'דארף וויסן. ס'איז נישט גענוג אז איינער האט איבערגעלאזט א ספר פאר דורות און געזאגט דאס און דאס. ס'איז דא עפעס אן ענין פון וויסן.

ביידע מאל פעלט עפעס אנדערש. ס'פעלט בעז דין הגדול, ס'פעלט די מקדש. און מ'זעט דא יא מינים, ענקיין במזרח קראים... איך האב נישט געהערט, ער האט נישט פארגעסן אז זיי זענען די זעלבע מינים, וואס הייסט ער ערגעץ אנדערש מינים. דא האבן זיי עפעס א נייע נאמען קראים, אבער פלעין מינים. דיין רעכטע נאמען איז מינים. ס'קען זיין אז ס'איז געוואלט רופן קראים. קראים איז פון זייער פוינט אוי ווי. אז אונז זאלן מיר נעמען צו מקרא. סאו אפילו זיי זאלן נישט געבן די קרעדיט, ענק זענען עפעס מקרא, אונז זענען מיר דאך די אמת'דיגע מקרא. ענק רופט זיך מקרא, ענק עכט זענען ענק מינים. וזה היסוד, יא, ווייל די קראים זאגן די קראים און די תלמידים. כאילו ענק זענען אוועקגעגאנגען פון די מקרא, ענק זענען ביזי מיט די תלמידים. אונז זענען מיר נאר די מקרא, עכט זענען מיר די מקראים און די תלמידים. אדער קענסט זאגן נאר די מקראים, ווייל דער תלמיד איז בעיקר א הרחבה אויף דעם מקרא. סאו ס'איז זייערע... סאו מ'טאר זיי נישט געבן זייערע... די אזוי גערופענע ציונים. יא. וזהו היסוד שגם לא כל הרבנים עומדים עליו. אויך די רבנים האבן אויך נישט גוט פארשטאנען אז זיי האבן נישט געהאט די טעות מיט די מינים, אבער דאך האבן זיי דאך געהאט טעותים, והיו מגששים עמהם בחשכת האפילה. מ'קען פארשטיין, ווייל אז דו פארשטייסט נישט וויאזוי די זון און די לבנה ארבעט, ביסטו אין די אפילה. ניין, די עצמות זענען געווען נישט קלאר. ווייל איך זאג, ס'איז א גוטע מעטאפאר ווען מ'רעדט וועגן לבנה מיט אור מיט חמה. אקעי.

חשבון בחוץ לארץ — בשעת הדחק בלבד

Speaker 1: ודע, שהחשבון הזה שאנו מחשבים היום ויודעים בו ראשי החדשים והמועדים, וואס אין די היינטיגע צייטן, אין מותר לעשותו אלא בארץ ישראל דוקא. זולתי בשעת הדחק, ובהעדר חכמים בארץ ישראל, אז איז מותר לבן הסמוך בארץ ישראל, זיי האבן באקומען סמיכה פון ארץ ישראל, לעבר שנים ולקדש חדשים בחוץ לארץ, כדי שלא ישתכח תורת עיבור החדשים מישראל, כמו שהתבאר בתלמוד, אז וועלן מיר זען דארטן שטייט, רבי עקיבא, כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוץ לארץ. בקיצור, מ'האט זיי פארגעהאלטן אז זיי האבן נישט קיין רעכט צו מאכן און צו קובע זיין שנים.

Speaker 2: איי, רבי עקיבא האט געוועקט?

Speaker 1: נע, ווייל רבי עקיבא איז געווען דער גדול הדור. סאו זעען מיר אונז אז די תלמידי רבי עקיבא לאזן יא די חכמים מאכן חוץ לארץ.

"ויש בכך קושי גדול" — דער יסוד מיסודות האמונה

Speaker 1: ויש בכך קושי גדול. וידוע מעולם כי על הרוב לא היה אלא בארץ ישראל. וואס איז לא היה אלא בארץ ישראל? וואס איז דער ויש בכך קושי גדול? אז דאס איז א גרויסער עבירה צו מאכן אין חוץ לארץ? ס'איז א וויכטיגע זאך. וידוע מעולם כי על הרוב, על פי רוב וואלט מען נישט קובע געווען אלא בארץ ישראל, והם אשר בגדול. ויש בכך קושי גדול? וואו, ממש א יסוד מיסודות האמונה.

Speaker 2: "לא ידעו..." פארוואס איז דאס א יסוד פון אמונה?

Speaker 1: איך ווייס נישט פארוואס ער זאגט אזוי. איך קען עס אפילו זען, לאמיר זען וואס ער זאגט. קען מען זען אז דער רמב"ם האט געהאט יסודות האמונה וואס ער האט נישט אריינגעלייגט אין די י"ג עיקרים. ער מיינט אז ס'איז א וויכטיגע זאך צו פארשטיין, צו כאפן די נושא.

Speaker 1: "לא ידעו ולא הרגישו בו אלא מעמיקים בחכמה ההיא. וזהו שאנו מחשבין היום בחוצה לארץ ועושין שני ימים טובים, ובשביל ידיעתנו באמרנו שהיום הזה ראש חדש או יום זה חג, לא בגלל חשבוננו נעשה יום זה חג בשום אופן, אלא מפני שבית דין שבארץ ישראל כבר קבעו יום זה חג או ראש חדש, ובאמרתם היום שהיום ראש חדש או יום זה חג הוא נעשה חג או ראש חדש, בין שעשו את גלותם זה על פי חשבון על פי הראיה, כמו שאמרו ישראל אין לי אלא אלו", פירוש אשר תקראו אותם, אין לי מועדות אלא אלו, נאר דאס וואס די חכמים האבן געמאכט. כלומר אשר יאמרו הן הן המועדות, אפילו שוגגין

פארשטייטו? דו פרעגסט, לכאורה דער רמב"ם מיינט צו זאגן... לאמיר זען, אין וועלכע מסכתא וועט שטיין די מצות קידוש החודש? לאמיר עס געבן א סערטש. "קידוש החודש". "תנו קידוש החודש", איך ווייס נישט די לשון "מצוה".

Speaker 2: אבער ס'איז גענוג אז ס'ווערט גערופן קידוש החודש.

Speaker 1: ס'איז דא די לשון "קידוש החודש" אסאך מאל אין די גמרא.

Speaker 2: שוין, אויב די גמרא רופט עס סיי ווי קידוש החודש, ער האט געזאגט "חשבון לחדשים", זאגט ער, דאס איז די מצוה וואס איז באקאנט אלס קידוש החודש.

Speaker 1: ניין, ניין. ער מיינט אלעמאל, ווייל ווען דער רמב"ם אין ספר המצוות זאגט "מצוה", כמעט איבער... איך פארשטיי, דו דארפט געדענקען, ספר המצוות איז א ספר וואס איז בעיסיקלי עקזיסט כדי צו פראוון די רייע מצוות זיינע. ער פראוועט עס נישט פון די אויסדרוקן. ער גייט עס פראוון שפעטער, וועסטו זען "בפירושו נאמר". ער זאגט, דאס איז באקאנט, ס'איז דא א באקאנטע ווארט "קידוש החודש", און ס'איז א מצוה. דאס וואס איך האב יעצט גערופן חשבון חדשים בשנים איז די באקאנטע מצוה וואס חז"ל רופן קידוש החודש. אזוי שטייט וועגן די מצוה פון קידוש החודש, יא? דאס איז עפעס א לימוד אדיר, אפשר דער בה"ג אדער אנדערע וואס די אנדערע מוני המצוות פאר אים רופן עס אזוי? I don't know, ס'איז נישט דא אזא לשון, at least ער האט מסתמא געמיינט. נו, מיר דארפן דאך קוקן אין ספר המצוות, ער זאגט דאך אזעלכע זאכן, ניין? אן אמת, ער וואלט נישט געדארפט זאגן. מצות עשה קנ"ג. ס'איז דא וועגן דעם רמב"ן, אויב דו ווילסט לערנען דעם רמב"ן, פארוואס נישט? יא. אקעי, לאמיר רעדן די ספר המצוות און רעדן. ס'איז א גרויסע סוגיא דאס, ס'איז דא אינטערעסאנט.

דער רמב"ם אין ספר המצוות — מצוה קנ"ג

Speaker 2: אקעי, סאו די מצוה פון קידוש החודש, ער איז גערעכט אז ער זאגט אז דאס איז די מצוה פון לקדש חדשים, די מצוה פון קידוש חדשים בשנים, ווייל ער האט אויך צוגעלייגט שנים. ס'איז דא אויף סוף פרשת בא אפשר וועגן די שנים. ניין, דער רמב"ן איז קאנסיסטענט, ער האלט אז קידוש החודש רעדט וועגן חשבונות פון שנים. וואס איז די השלכה פון חשבונות פון שנים? דו מיינסט עיבור שנים? עיבור שנים, שנות החמה, וויאזוי ס'ארבעט, מהלך השמש, ער גייט אריין אין די גאנצע אסטראנאמיע. נו, מ'דארף עס וויסן לגבי שנים, נישט נאר לגבי חדשים. אקעי, אקעי.

די מצוה איז מסורה לבית דין הגדול בארץ ישראל דוקא

Speaker 1: איז יעצט, איז דא א מצוה, ס'איז נישט אזא מצוה, און ס'איז דא א פסוק. יעצט, די מסורה האט אונז פארציילט אז די מצוה איז נישט קיין מצוה פאר יעדן איד אזוי ווי קידוש שבת בראשית וואס יעדער איינער ציילט פשוט זעקס טעג, נאר ס'איז אזוי ווי למשל די קריאת שופר פון יובל, וואס איז מסורה לבית דין. Maybe more than that, we'll find out. נאר וואס איז עס יא? נישט אזוי ווי... נאר אויך מער אז ס'איז נישט אנארכי, ס'איז נישט אז יעדער איינער קען, נישט יעדער איינער האט די פאווער. מ'וואלט געקענט מיינען אז יעדער איינער ווען ער זעט די לבנה מאכט א ראש חודש, אדער ער לייגט עפעס א חשבון.

Speaker 2: ענין תורה? וואס מיינט ענין תורה?

Speaker 1: אדער וועט ער זען די לבנה, אדער מאכן א חשבון לויט די תורה, נישט מיט די לבנה. אדער וועט ער טשעקן פון די אויבער, ווען ער מאכט די שנה, אה, דאס איז די עיבור שנה. ניין, די מצוה טוט נאר בית דין הגדול, אי בארץ ישראל. דאס איז צוויי הלכות וואס דער רמב"ם זאגט, ס'מוז זיין בית דין הגדול און ס'מוז זיין בארץ ישראל דוקא. יא, ס'שטייט נישט ווארץ ישראל דוקא ביי דיר. ולפיכך בטלו תלנו היום הרי"ה, מאכן מיר ס'העדיר בעז דין הגדול, כמו שבטלו הקרבת הקרבנות, מאכן מיר ס'העדיר המקדש. אינטערעסאנט, אזוי ווי דו האסט ארץ ישראל, אבער

די השלכה: אונזער חשבון איז בלויז א גילוי דעת

Speaker 2: ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל ס'וועט אויסקומען מיט דעם אז בעצם אויב איינער וועט אפרעגן עני אסטראנאמישע יסוד אויף וואס ס'איז געבויט, איז נאך אליץ נישט קיין פראבלעם, ווייל בסך הכל טרייען מיר צו געוואויר ווערן וויאזוי די חכמי ארץ ישראל האבן געטראכט. יא, דעטס איט. זיי האבן געהאט א טעות, ס'איז געווען א טעות, אבער די תורה זאגט אז זיי קענען פסק'ענען אפילו בטעות.

Speaker 1: מ'דארף נאר וויסן, ווייל איך האב אמאל געמיינט, איך מיינ אז דער רמב"ם טרייט יא אז אלעס זאל מאכן סענס.

אפילו אנוסין אפילו מוטעין, כמו שאמרו חכמים בקבלה, אין אנו עושין היום חשבון אלא כדי שנדע את היום...

און אונז מאכן היינט חשבון נישט צו וויסן ווען ס'איז יום טוב, נאר צו וויסן ווען האבן די חכמי ארץ ישראל געהאלטן אז ס'איז יום טוב. זייער אינטערעסאנט.

Speaker 1: "קיצור, ס'איז אזוי, עתה מחשבין וקובעין היום לא בראיה, ועל קביעתן אנו סומכין לא על חשבוננו, וחשבוננו אינו אלא לגלות דעתנו שעל יום זה סמכו."